

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний університет
Освітня програма	6282 гідравлічні машини, гідроприводи та гідропневмоавтоматика
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	131 Прикладна механіка

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

02.06.2023 р.

Справа № 1087/АС-23

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 13 "Механічна інженерія" у складі:

Погребняк Андрій Володимирович – головуєчий,

Бондаренко Олександр Валентинович,

Гавва Олександр Миколайович,

Дурягіна Зоя Антонівна,

Ковалевський Сергій Вадимович,

Колосов Дмитро Леонідович,

Лобода Петро Іванович,

Мельничук Микола Дмитрович,

Науменко Олександр Артемович,

Планковський Сергій Ігорович,

Тараканов Аркадій Костянтинович,

Цимбал Богдан Михайлович,

за участі запрошених осіб:

Панченко Віталій Олександрович – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Сумський державний університет
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	6282
Назва ОП	гідравлічні машини, гідроприводи та гідропневмоавтоматика
Галузь знань	13 Механічна інженерія
Спеціальність	131 Прикладна механіка
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 11, Проти – 1

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

не застосовується

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

До складу проєктної групи ОП включено аспіранта кафедри прикладної гідроаремеханіки Куликова О.А., який не навчається за цією ОП та цієї групи не включено жодного здобувача вищої освіти, який навчається за цією ОП та зацікавлений в її змінах.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Регіональний контекст ОП обмежений м. Суми, всі підприємства залучені до перегляду ОП знаходяться в межах обласного центру, що не повній мірі враховує потреби Сумської області, а також не забезпечується виконання оперативної цілі 1.1. «Конкурентоспроможний промисловий та аграрний комплекс регіону», «Стратегії регіонального розвитку Сумської області на 2021-2027 роки» (<https://gue.sm.gov.ua/images/docs/strategiya/2027/Strategiya2027.pdf>), а також забезпечення обороноздатності нашої країни під час війни, за рахунок вирішення проблем підприємств оборонного комплексу регіону. Найбільшими підприємствами в регіоні, крім м. Суми, в галузі є ДП «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон», ТОВ «Мотордеталь-Конотоп», ТОВ «Завод Кобзаренка», ТОВ «Укртрансневматика» та ін. Для міст Конотоп, Лебедин, Свеса, смт Липова Долина підприємства машинобудування є бюджетотворюючими. У добувній промисловості 40% української нафти видобувається підприємством НГВУ «Охтирконафтагаз» ПАТ «Укрнафта». Більшість здобувачів вищої освіти, які навчаються за ОП є представниками Сумської області, тому враховуючи кадрові потреби та специфіку області, необхідно розширити регіональний контекст ОП, врахувавши потреби та настанови органів регіональної влади, підприємств машинобудування, нафтовидобування та сільського господарства, які зацікавлені у висококваліфікованих фахівцях з гідравлічних машин, гідроприводів та гідропневмоавтоматики.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

ГЕР частково не згодна з висновками ЕГ стосовно того, що ОК4 «Соціальна, екологічна та професійна безпека діяльності людини» та ОК6 «Підконтрольна експлуатація обладнання насосних станцій» не забезпечує РН9

«Організувати роботу групи при виконанні завдань, комплексних проектів, наукових досліджень, розуміти роботу інших, давати чіткі інструкції», бо ОК4 містить теми лекцій, практичних та лабораторних занять, а саме Лк3 «Гігієнічна класифікація праці та санітарно-гігієнічні вимоги до персоналу. Організація ефективної та безпечної праці на підприємстві», Пр8 «Визначення видів та кількості первинних засобів пожежогасіння. Евакуація людей із приміщень і будівель» та ін., які направлені на отримання управлінських навичок забезпечення безпеки працівників, організації безпечної роботи групи працівників при виконанні певних завдань, комплексних проектів, наукових досліджень, розуміти особливості роботи ін. працівників з метою забезпечення колективної безпеки та вміння надавати чіткі інструкції з безпеки праці, що відображено у Додатку 1 робочої програми навчальної дисципліни. Також ОК6 «Підконтрольна експлуатація обладнання насосних станцій» має Лк5 «Регулювання режиму роботи насосної станції» та Лк6 «Технічне обслуговування, ремонт та наладка вузлів та деталей відцентрових насосів», яка передбачає організацію та зміст ремонтних робіт, що також відображено у Додатку 1 робочої програми навчальної дисципліни, в сукупності це забезпечує ФК 3. «Здатність до самостійної роботи і ефективного функціонування в якості керівника групи». П. 1.4 «Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання» ОП, містить наукові посади: «науковий співробітник (галузь інженерної справи)», науковий співробітник (інженерна механіка) та молодший науковий співробітник (галузь інженерної справи), які не може забезпечити освітньо-професійна програма, бо не містить компетентності та результати навчання, які є додатковими та визначені відповідним стандартом для освітньо-наукових програм магістерського рівня вищої освіти.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень Е

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Загальний обсяг, саме ОП «Гідравлічні машини, гідроприводи та гідропневмоавтоматика» складає 90 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам ч. 4, ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» та стандарту вищої освіти спеціальності 131 «Прикладна механіка», другого (магістерського) рівня вищої освіти. Загальний обсяг обов'язкових освітніх компонентів ОП становить 65 кредитів, або 72,2 % та вибіркового компонент становить 25 кредитів, або 27,8 %, що більше ніж мінімальний рівень – 25 %, який зазначено в Законі України «Про вищу освіту» та п. 2.5.3.2 та 2.5.3.2 «Положенням про організацію освітнього процесу в СумДУ» (<http://surl.li/ehpsd>).

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

ГЕР частково не згодна з висновком ЕГ, що «ОК4, ОК9 та ОК11 не забезпечує досягнення ПРН «Організувати роботу групи при виконанні завдань, комплексних проектів, наукових досліджень, розуміти роботу інших, давати чіткі інструкції», тому що ОК4 та ОК9 містить теми направлені на оволодіння управлінських навичок роботи з підлеглими працівниками та організації робіт (більш детально відображено в обґрунтуванні підкритерію 1.4). Крім того ОК9 містить теми направлені на розробку управлінських рішень щодо проектів енерго- та ресурсозбереження, оцінювати і порівнювати альтернативи; розробку, виконання та оцінювання енерго- та ресурсозберігаючих проектів з урахуванням інженерних, правових, та економічних аспектів та роботу з персоналом, його атестацію та навчання. Питання вимірювання та оцінювання програмного результату навчання РН9 відноситься до Критерію 5. Але в п. 4 «Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми» не містить інтегральну компетентність визначену відповідним стандартом вищої освіти, крім того зазначена матриця та п. 5 «Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми» не відповідає «Матриці відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей», а саме: відсутня інтегральна компетентність, не виконується відповідність деяких результатів навчання та компетентностей, визначених відповідним стандартом вищої освіти, так ЗК2, яка згідно стандарту повинна відповідати РН2. ЗК2 згідно ОП забезпечується ОК1, ОК2, ОК4, ОК8 та ОК11, а РН2 згідно ОП забезпечується ОК3, ОК5, ОК6, ОК7, ОК10 та ОК11, тоді згідно з ОП вимогу стандарту відповідності ЗК2 та РН2 виконує тільки ОК11 «Кваліфікаційна робота». Аналогічне з відповідністю ЗК2 та РН4, яку забезпечує теж тільки ОК11. Також результатом цієї невідповідності є те, що ОК 1 «Іноземна мова професійного спрямування / Українська мова як іноземна» та ОК 2 «Інтелектуальна власність» мають однакові програмні результати навчання РН6, РН7, РН 8 та РН10 та при чому ОК 2 знаходиться в циклі фахової, а не загальної підготовки та відноситься до правових наук, а не до технічних. Силабус ОК1 передбачає вивчення тільки англійської мови, що може не відповідати базовій мові здобувачів вищої освіти, наприклад французької, німецької чи іспанської мови. Крім того вивчення «Української мови як іноземної», у відповідності до затвердженого державного освітнього стандарту (<http://surl.li/hiaod>) не забезпечить професійного спрямування.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

ГЕР частково підтримує висновки ЕГ стосовно того, що ОК не містять біомеханічні системи, процеси їх конструювання, виготовлення, дослідження та експлуатації, а також проектування, виробництва, експлуатації та наукових досліджень робототехнічних засобів та комплексів. Теми, які наводить ЗВО у якості підтвердження виконання даної відповідності, не містять конкретних прикладів розрахунків та застосування складних біомеханічних систем, а також вирішення задач біомеханіки та спрямовані на вивчення загальнотеоретичного матеріалу з розрахунку і конструювання насосів. Аналогічно і з робототехнічними засобами та комплексами, які повинні вивчатися як складні робототехнічні системи, а не тільки як їх окремі, не специфічні елементи, наприклад гідромуфти та трансформатори.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти ОК здійснюється у обсязі 25 кредитів ЄКТС або 27,7 % від загального обсягу, що відповідає п. 2.4.2 «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському державному університеті».

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Під час проходження переддипломної практики здобувачі вищої освіти опановують компетентності: ЗК1, ЗК5, ЗК7, ФК1-ФК4, ФК7, які забезпечують досягнення РН2, РН8, РН10, РН11, РН13. Також ОП передбачає практичну підготовку при проведенні практичних робіт за ОК1, ОК4, ОК5, ОК6, ОК7 та ОК9, що свідчить про відповідність за даним критерієм.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

ОП не містить окремих ОК, які б надали можливість здобувачам вищої освіти оволодіти соціальними навичками (soft skills), але вони формуються під час практичної підготовки, самостійної роботи, участі у наукових заходах та при підготовці кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти. Що в цілому підтверджує відповідність даному підкритерію.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійний стандарт за даною ОП поки відсутній.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Загальний обсяг освітньої складової ОП «Гідравлічні машини, гідроприводи та гідропневмоавтоматика» складає 90 кредитів ЄКТС (2700 годин). Згідно навчального плану обсяг аудиторних годин складає 640 години (23,7%) від загального обсягу кількості годин відведених на здобуття вищої освіти за II рівнем. Максимальне значення тижневого аудиторного навантаження здобувачів на ОП згідно навчального плану становить 16 год., що не перевищує максимально допустимого значення зазначеного у методичних рекомендаціях щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у вищих навчальних закладах. Відповідно до п. 6.3.2 «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському державному університеті» навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувача вищої освіти за ОК1, ОК2, ОК3, ОК4 та ОК6 відповідно до навчального плану складає всього 32 години або 21,3 % і становить, не менше 20 % та не більше 80 % від загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретної дисципліни за очною формою, то б то половина дисциплін має низьке та порогове значення. За ОК1 78,7 % або 3,935 кредитів виділених на самостійну роботу є в межах нормативного значення встановленого закладом вищої освіти. За результатами опитування здобувачів вищої освіти, щодо їх задоволеності обсягом аудиторного навантаження, визначено, що на їх думку, їм вистачає часу для виконання завдань самостійної роботи. Але технічні спеціальності потребують більшого часу на роботу в лабораторіях та практичну підготовку, тому ГЕР підтримує рішення ЕГ, щодо необхідності збільшення аудиторних годин. Враховуючи те, що дана вимога не нормована на рівні держави, то необхідно збільшити кількість практичних та лабораторних занять.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

За дуальною освітою підготовка здобувачів в рамках ОП «Гідравлічні машини, гідроприводи та гідропневмоавтоматика» другого (магістерського) рівня вищої освіти не здійснюється.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

не застосовується

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Програма фахового іспиту вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю 131 Прикладна механіка (https://vstup.sumdu.edu.ua/images/magistratura/Programmy/131_133_m.pdf) має ряд недоліків: - 8 балів за кожну правильну відповідь підвищує вірогідність отримання відповідей від учасників конкурсного відбору з рівною кількістю балів; - політика накладання штрафів у вигляді зняття балів за виправлення в аркуші відповідей, яка може бути потенційним джерелом корупційної складової при проведенні конкурсних випробувань; - однакова кількість балів за різний рівень складності тестових питань; - тільки одна правильна відповідь серед 4 запропонованих, може бути вгаданою, не буде відображати реальні знання абітурієнта, що є порушенням вимог академічної доброчесності; - тестування відбувається письмово, перевіряє та підраховує бали екзаменатор, при цьому виключається можливість необ'єктивного оцінювання.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

П. 3.6 «Порядку визнання у Сумському державному університеті результатів неформального та/або інформального навчання здобувачів» (<http://surl.li/ehprs>) потребує узгодження, бо в ньому вказано, що «За наявності сертифіката з іноземної мови на рівні B2 та вище згідно з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти або аналогічних тестів дисципліни іншомовної підготовки обов'язкової частини навчальних планів усіх спеціальностей усіх рівнів визнається з підсумковою оцінкою «відмінно» (200 балів)», але відповідно до п. 7.3.5 діючого «Положення про освітній процес СумДУ» (<http://surl.li/ehpsd>) «для оцінювання успішності здобувачів з дисципліни використовується 100-бальна шкала оцінювання або 200-бальна (з дисциплін спеціальностей галузі знань «Охорона здоров'я»)». Таким чином, в цьому Порядку додатково необхідна конкретизація, за якими дисциплінами, за якою галуззю знань сертифікат з іноземної мови на рівні B2 визнається з підсумковою оцінкою «відмінно» (200 балів). В обґрунтуванні ЗВО відповідності за даним підкритерієм зазначено, що за ОК 8 за темою 1 передбачено 7 лабораторних робіт, що становить 14 академічних годин, але було перераховано 0,5 кредиту ЄКТС, що складає 15 академічних годин, а не 14. Також за ОК 7 за темою 6 передбачено 8 практичних занять, що складає 16 академічних годин, але було перераховано 0,5 кредиту ЄКТС, що складає 15 академічних годин, а не 16.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

За ОП використовуються інноваційні та сучасні методи навчання такі як кейси, аналіз конкретних ситуацій (Case-study), навчально-тренувальна конференція та практико орієнтоване навчання.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

не застосовується

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

не застосовується

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

На сайті випускової кафедри, у вкладці «Кращі магістерські кваліфікаційні роботи» (ГМ) - 2022 рік випуску розміщено роботу Лисенко Д.Р. «Розробка герметичного відцентрового насоса» (наук. керівник – В. О. Панченко, 58 стор.) (<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91211>), яка містить на 100 % застарілу та російськомовну літературу і навчально-методичне забезпечення. Крім цього в роботі Шевченко А. І. «Розроблення тихохідної змінної проточної частини відцентрового багатоступінчатого насоса для підтримання пластового тиску в технологічних процесах нафтовидобування» (наук. керівник – В. Ю. Кондусь, 67 стор.) (<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91210>) також частково містить застарілу та російськомовну літературу і навчально-методичне забезпечення. Також містить не чинні радянські ГОСТи. Самі роботи є негативним прикладом для інших здобувачів освіти під час підготовки кваліфікаційних робіт, що свідчить про необхідність оновлення навчального контенту необхідного для виконання кваліфікаційних робіт.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

В звіті самоаналізу відзначено, що серед слабких сторін ОП – недостатня інтернаціоналізація діяльності.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

В силабусах ОК відсутня шкала та не визначені чіткі критерії оцінювання за певну суму балів, кожного контрольного заходу з певного виду завдання.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

не застосовується

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

На сайті випускової кафедри, у вкладці «Кращі магістерські кваліфікаційні роботи» (ГМ) - 2022 рік випуску розміщено роботу Лисенко Д.Р. «Розробка герметичного відцентрового насоса» (наук. керівник – В. О. Панченко, 58 стор.) (<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91211>), яка за текстом містить тільки одне посилання з чотирьох вказаного в списку літератури. Містить застарілу та російськомовну літературу. Крім цього містить не чинні радянські ГОСТи. Під час перевірки кваліфікаційних робіт на унікальність, були виявлені ознаки самоплагіату, в даній роботі та в роботі Лисенко Д.Р. «Розробка герметичного відцентрового насоса» (<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91211>) та Шевченко А.І. «Розроблення тихохідної змінної проточної частини відцентрового багатоступінчатого насоса для підтримання пластового тиску в технологічних процесах нафтовидобування» (наук. керівник – В. Ю. Кондусь, 67 стор.) (<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91210>), схожість з їх бакалаврськими роботами 42,7 % та 28,3 % відповідно, загальна схожість склала 50,5 % та 35,6 %, що є дуже низькою (звіти перевірки на схожість додаються).

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

НПП Панченко О.В. ОК2 «Інтелектуальна власність» не має відповідної правової освіти, але має наукові публікації у вигляді патентів та методичні вказівки з ОК.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Університеті існує практика подовження контрактів з НПП кафедр без об'яви зовнішнього конкурсу на посаду (за результатами поточних показників та поданням відповідного структурного підрозділу). п. 2.3. «Порядку проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних та педагогічних працівників Сумського державного університету та укладання з ними трудових договорів (контрактів)» регламентує обов'язковість конкурсного відбору для посад, серед яких відсутні посади: асистент, викладач, старший викладач, доцент та професор. Також згідно наказу МОН України № 1005 від 05.10.2005 р. «Про затвердження Рекомендацій щодо проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів)» визначено, що при прийнятті на роботу (переведенні на іншу посаду, продовженні трудових відносин) після успішного проходження конкурсу рекомендовано укладати строковий трудовий договір (контракт) строком на 5 років. Строк трудового договору (контракту) рекомендовано установлювати за погодженням сторін, але не більше ніж на п'ять років. Конкурс на заміщення посади науково-педагогічного працівника в порядку конкурсного відбору рекомендовано оголошувати не пізніше, ніж через два місяці після набуття нею статусу вакантної, а в порядку обрання за конкурсом не пізніше, ніж за три місяці до закінчення терміну дії трудового договору (контракту) з науково-педагогічним працівником (не пізніше, ніж через два місяці після набуття нею статусу вакантної). Також ч. 11, ст. 55 Закону України «Про вищу освіту» визначає, що під час заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників – завідувачів (начальників) кафедр, професорів, доцентів, старших викладачів, викладачів укладенню трудового договору (контракту) передують конкурсний відбір. Враховуючи вищевикладену практику подовження контрактів з НПП кафедр без об'яви зовнішнього конкурсу на посаду (за результатами поточних показників та поданням відповідного структурного підрозділу) після спливання п'ятирічного терміну від попереднього конкурсу є неприпустимою.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

не застосовується

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

не застосовується

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

не застосовується

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

не застосовується

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

Лабораторна база, яку задіяно в реалізації ОП, частково містить застаріле обладнання та навчальні стенди.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

не застосовується

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

не застосовується

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

не застосовується

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

не застосовується

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

не застосовується

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

До складу проектної групи ОП включено аспіранта кафедри прикладної гідроаремеханіки Куликова О.А., який не навчається за цією ОП та не включено жодного здобувача вищої освіти, який навчається за цією ОП. Відсутні конкретні пропозиції та підтверджуючі документи, щодо розгляду проектів ОП органами студентського самоврядування університету та безпосередньо самих здобувачів, які навчаються за даною ОП. Що свідчить про невмотивованість на покращення та залучення здобувачів, які навчаються за даною ОП до процедур забезпечення її якості.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

не застосовується

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

не застосовується

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

05.10.2022 р. деканатом відповідного факультету було здійснено перевірку, за результатами якої було проведене засідання Ради із забезпечення якості вищої освіти факультету (протокол №2 від 27.10.2022 р.) (<https://teset.sumdu.edu.ua/images/protocol/2022-2023/2.pdf>), проте, недоліки, що стосуються неповної відповідності

даної ОП предметній області за спеціальністю 131 «Прикладна механіка», відповідно до Стандарту вищої освіти України за даною спеціальністю, не були виявлені та усунуті в процесі розгляду Радою із забезпечення якості вищої освіти факультету ТеСЕТ СумДУ.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

не застосовується

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

не застосовується

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін

не застосовується

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

На сайті ЗВО опубліковано ОП за даною спеціальністю та рівнем вищої освіти на 2023 рік (<https://cutt.ly/y5NIa4h>), де вказано аналогічні до проєкту 2022 року терміни обговорення.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Найважливіша практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

До затвердження проєкту ОП 2023 року набору, адміністрації ЗВО, переглянути склад проєктної групи та можливість, щодо включення до її складу здобувача вищої освіти, який навчається за даною ОП. Проєктній групі до затвердження проєкту ОП 2023 року набору розширити регіональний контекст ОП та повній мірі врахувати потреби Сумської області, а також оперативну ціль 1.1. «Конкурентоспроможний промисловий та аграрний комплекс регіону», «Стратегії регіонального розвитку Сумської області на 2021-2027 роки» (<https://gue.sm.gov.ua/images/docs/strategiya/2027/Strategiya2027.pdf>), а також забезпечення обороноздатності нашої країни під час війни, за рахунок вирішення проблем підприємств оборонного комплексу регіону. Проєктній групі до затвердження проєкту ОП 2023 року набору розглянути можливість ведення в ОП дисципліни управлінського напрямку, наприклад «Управління проєктами» або ін., яка допоможе майбутньому керівнику організувати роботу групи при виконанні завдань, комплексних проєктів, наукових досліджень, розуміти роботу інших, давати чіткі інструкції. Виключити з п. 1.4 «Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання» ОП, наукові посади: «науковий співробітник (галузь інженерної справи)», науковий співробітник (інженерна механіка) та молодший науковий співробітник (галузь інженерної справи).

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Проєктній групі до затвердження проєкту ОП 2023 року набору в п. 4 «Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми» передбачити інтегральну компетентність визначену відповідним стандартом вищої освіти, крім того зазначена матриця та п. 5 «Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми» зробити у відповідності до «Матриці відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей». Також в ОК 1 «Іноземна мова професійного спрямування / Українська мова як іноземна» та ОК 2 «Інтелектуальна власність» переглянути результати навчання. Відповідним НПП з іноземних мов, до початку 2023-2024 навчального року, в силабусі ОК1 передбачити вивчення не тільки англійської мови, а й французької, німецької чи іспанської мови. Враховуючи досвід мовних практик країн Європейського союзу, для іноземних громадян передбачити альтернативу вивчення «Української мова як іноземної», вивчення англійської мови, французької, німецької чи іспанської мови, як іноземну за професійним спрямуванням. НПП в ОК та проєктній групі до початку 2023-2024 навчального року враховуючі кращі наукові та практичні надбання відповідної галузі, передбачити вивчення біомеханічні системи, процеси їх конструювання, виготовлення, дослідження та експлуатації, а також проектування, виробництва, експлуатації та наукових досліджень робототехнічних засобів та комплексів. Гаранту ОП протягом навчального року надали можливість здобувачам вищої освіти оволодіти соціальними навичками (soft skills), шляхом залучення практичних психологів університету, представників центру зайнятості (<https://pol.dcz.gov.ua/novyna/trening-z-rozvytku-navychok-soft-skills>) та громадських організацій (<http://surl.li/hijmu>) для проведення тренінгів з розвитку навичок «soft skills». Навчальному відділу до затвердження навчальних планів ОП, враховуючи те, що технічні спеціальності потребують більшого часу на роботу в лабораторіях та практичну підготовку, передбачити збільшення аудиторних годин.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Розробникам програми фахового іспиту вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю 131 Прикладна механіка до 01 липня 2023 року передбачити: проведення тестування за допомогою відповідних платформ чи програм, якими користується ЗВО; передбачити не тільки один варіант правильної відповіді, але багато з багатьох

та вписування правильної відповіді слова чи цифрового значення; передбачити різну суму балів за одне завдання в залежності від його складності. Адміністрації ЗВО до 01.07.2023 р., п. 3.6 «Порядку визнання у Сумському державному університеті результатів неформального та/або інформального навчання здобувачів» (<http://surl.li/ehprs>) узгодити з п. 7.3.5 діючого «Положення про освітній процес СумДУ» (<http://surl.li/ehpsd>). Комісії з визнання результатів навчання отриманих під час неформальної освіти, до до кінця 2022-2023 навчального року, переглянути результати навчання отриманні у неформальній освіти у відповідності до вимог силабусів ОК, а керівництву факультету та відділу із забезпечення якості вищої освіти університету виконувати перевірки, щодо дотримання визначених процедур визнання результатів навчання отриманих неформальній та інформальній освіти.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

З метою оновлення навчального контенту необхідного для виконання кваліфікаційних робіт, випусковій кафедрі до початку 2023-2024 навчального року вилучити застарілу та російськомовну літературу і навчально-методичне забезпечення, а також не чинні радянські ГОСТи, проінформувати про це здобувачів вищої освіти до початку видачі завдання на виконання відповідних робіт. Оновити навчальний контент з врахуванням європейського досвіду провідних ЗВО країн ЄС та сучасних національних і міжнародних наукових досліджень.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

НПП, які приймають участь в реалізації ОП, до початку нового навчального року, в силабусах ОК передбачити шкалу та визначити чіткі критерії оцінювання за певну суму балів, кожного контрольного заходу з певного виду заняття. Адміністрації ЗВО до 01.07.2023 року, періодично контролювати виконання вимог перевірки кваліфікаційних робіт, щодо дотримання принципів академічної доброчесності та недопущення їх порушення.

Критерій 6. Людські ресурси

НПП Панченко О.В. для посилення відповідності до ОК2 «Інтелектуальна власність» мають пройти відповідне підвищення кваліфікації. Відділу кадрів університету для НПП кафедр організовувати проведення конкурсів, у відповідності до чинного законодавства, не рідше ніж один раз на 5 років, від попереднього конкурсу, організовувати проведення конкурсів на заміщення посад НПП. Керівництву випускаючої кафедри та факультету, протягом нового навчального року, налагодити співробітництво з роботодавцями з метою оновлення лабораторного обладнання, навчальних стендів та лабораторій в цілому.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Керівництву випускаючої кафедри та факультету, протягом нового навчального року, налагодити співробітництво з роботодавцями з метою оновлення лабораторного обладнання, навчальних стендів та лабораторій в цілому.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Адміністрації ЗВО мотивувати залучення здобувачів вищої освіти, щодо розгляду проєктів ОП через органи студентського самоврядування та надання ними конкретних пропозицій з метою удосконалення ОП. Наприклад залучати здобувачів вищої освіти, які навчаються за даної до проведення опитування, стосовно забезпечення якості вищої освіти та залучати їх до процедури обговорення проєктів ОП, через органи місцевого самоврядування, при цьому за активну участь заохочувати морально (нагороджувати грамотами) та матеріально (футболками, кепками, флешками з логотипом ЗВО чи додатковими балами до стипендіального рейтингу). На засіданнях студентського самоврядування, кожного року, розглядати питання, щодо обговорення проєктів ОП та відображати у протоколах конкретні пропозиції здобувачів вищої освіти, які навчаються за даною ОП. Адміністрації відповідного факультету протягом нового навчального посилити перевірку, з метою виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми, а також посилити контроль реалізації плану заходів усунення виявлених недоліків.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Системному адміністратору офіційного сайту університету, до 01.07.2023 року, виправити терміни обговорення ОП 2023 р.

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>Звіт з перевірки унікальності 1.pdf</i>	PuxWKrQP8gOnpNykBzBMiW+BUclgqxBRjM5yqrm UJWg=
Додаток	<i>Звіт з перевірки унікальності 2.pdf</i>	i1xJzDNBBTebjeSNXbIXfnmXZg9QHFOEPSkOgDEw pcw=

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ПОГРЕБНЯК АНДРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ